

Forskningsbaserat lärande vid Örebro universitet

PM 2020-10-02

Inledning

Vid Örebro universitet pågår sedan 2017 ett arbete med vad vi kallar ett forskningsbaserat lärande. Målet för arbetet har varit att inventera och utveckla kursinslag som gynnar studenternas möjligheter för ett forskningsbaserat lärande inom de självständiga arbetena samt de verksamhetsförlagda delarna av lärarutbildningen, då det är inom dessa delar av utbildningen som ett forskningsbaserat lärande blir särskilt relevant. Det handlar också om att integrera dessa kurser bättre med varandra samt få till en tydlig progression som syftar till att studenterna i slutet inte bara skriver ett bra självständigt arbete utan också ser vilka möjligheter ett forskningsbaserat arbetssätt har i praktiken för undervisning och lärande i skolan. Det vill säga, att vi hjälper dem att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt. Arbetet har inspirerats av och utvecklats genom ett samarbete kring ”research based learning” med Humboldt Universität. I denna PM redovisas först några utgångspunkter i det regelverk som gäller för svensk skola, och för hur vi vill arbeta med lärarutbildningen kring dessa frågor vid lärarutbildningen på Örebro universitet. Därefter beskriver vi en progressionsmodell kring forskningsbaserat lärande som utvecklats genom workshops i samarbetet med berörda lärare vid lärarutbildningen. I två bilagor visar vi sedan hur denna modell har legat till grund för arbetet med nya kursplaner i grundlararutbildningen.

Vetenskaplig grund

I den nya skollag som kom 2010 står det att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, men det ar inte det enda utbildningen ska vila på. I paragrafen som reglerar utbildningens utformning står det mer exakt:

5 § Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som mänskolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Notera här att utbildningen också vilar på flera så grundläggande värden som demokrati, okränkbarhet och jämställdhet. Den vetenskapliga grunden och det som kallas beprövad erfarenhet måste stå i samklang med dessa värden för att få komma i beaktande.

Vad som menas med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet preciseras inte ytterligare i skollagen. Däremot gör Skolverket följande tolkning:

Utbildning på vetenskaplig grund innebär att kunskap från vetenskapliga studier ska vara en utgångspunkt när förskolan och skolan planerar, genomför och utvärderar sin verksamhet. Kunskap från relevanta forskningsresultat ska med andra ord ligga till grund för arbetet både när det gäller innehållet i och formen för utbildningen. Detta gäller alla skolformer inklusive vuxenutbildningen (se vidare Skolverket, [här](#)).

Förskola och skola ska med andra ord ta sin utgångspunkt i vetenskapen. För att det ska vara möjligt krävs också kunskaper om var man kan få tag på relevant forskning, hur den kritiskt kan granskas och hur dess resultat kan användas. Detta kallas ibland för forskningslitteracitet (se vidare [här](#)) och förutsätter kunskaper i vetenskapsteori och om forskningsmetoder.

Att arbeta på vetenskaplig grund innebär att kritiskt granska och pröva den egna verksamheten med utgångspunkt i forskning, vilken man i sin tur också ha granskat kritiskt. Vi kan inte bara ha en skola som bara bygger på "what works" utan vi måste också fråga oss varför det fungerar och varför vi inför vissa metoder. Om något anses effektivt måste vi fråga för vem och för vad? Att vara elev är ingen sjukdom och utbildning är ingen åtgärd eller ett botemedel. Den viktiga frågan, menar t.ex. Biesta 2011, är *vad som är pedagogiskt och utbildningsmässigt önskvärt*. Hur vi "gör" skola handlar med andra ord också om moraliska val (Se vidare Biesta 2011 och Serder 2017). Aga kan t.ex. antas ha vissa disciplinerande effekter och skulle eventuellt få vissa barn att kortsiktigt uppföra sig bättre. Den långsiktiga effekten av aga är dock att det legitimerar våld. Dessutom skulle det vara i strid med andra principer som reglerar utbildningens utformning i paragraf 5 ovan. När vi bygger en skola på vetenskaplig grund måste det således ske i ljuset av skolans komplexa uppdrag.

Beprövad erfarenhet

Det finns ingen entydig definition av Beprövad erfarenhet men Skolverket skriver att beprövad erfarenhet "består av kunskap som har vuxit fram i det vardagliga arbetet i förskola och skola, genom att de verksamma tillsammans prövar och omprövar, diskuterar och kritiskt granskar sin egen verksamhet" (se vidare Skolverket, [här](#)).

Beprövad erfarenhet kan beskrivas utifrån följande karakteristika:

1. Erfarenhet – Ta sin utgångspunkt i praktiken, erfarenheter
2. Kvalitet – Det ska gå att belägga något i undervisningen som är framgångsrikt
3. Utbredning av erfarenheten – en viss metod måste vara prövad av många för att anses vara beprövad
4. Granskad (av kollegor och relaterad till forskning)
5. Delad (jfr Persson, 2017)

Beprövad erfarenhet handlar alltså om professionens gemensamma kunskap som växer fram över tid, som är kollegialt granskad, diskuterad och dokumenterad. Det är också mer än vad enskilda lärare gör på en skola. Det krävs att den är delad. En förutsättning för delning är att erfarenheterna är dokumenterade på ett systematiskt vis. Dokumentationen kan dock ha många olika former. Det kan till exempel vara i en text, en blogg eller pod.

I Skolverkets tolkning av skollagen ses beprövad erfarenhet som lika värdefull som vetenskapligt grundad kunskap och att de kompletterar varandra:

Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet kompletterar varandra på flera sätt, och i det praktiska arbetet förutsätter de dessutom varandra. Vetenskaplig grund bidrar till att utveckla beprövad erfarenhet, och från den beprövade erfarenheten kommer kunskap om den egna verksamheten som behövs för att tolka vetenskapliga resultat (se vidare Skolverket, [här](#)).

Idealt sett betyder detta att beprövad erfarenhet kan fördjupa forskningens slutsatser och bidra till att utveckla ny kunskap utifrån det vardagliga arbetet.

Evidens och evidensinformerad undervisning

Ett annat centralt begrepp i förhållande till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet är evidens. Länge pratade men om evidensbaserad undervisning och lärande. Det låter lite som att det finns vetenskapliga bevis för vilken undervisning som är bäst eller hur lärande går till. Riktigt så strikt ska vi dock inte förstå evidensbegreppet.

Skolverket skriver att ”*evidens* är bästa tillgängliga kunskap och kan förstås som den kunskap som för tillfället är mest tillförlitlig. Forskning och beprövad erfarenhet inom utbildningsområdet utvecklas ständigt och det blir därför missvisande att tala om säker eller slutgiltig kunskap. När vi diskuterar och förhåller oss till olika vetenskapliga perspektiv och resultat och försöker omsätta denna kunskap i vår verksamhet kan vi tala om att vi arbetar *evidensinformerat*” (se vidare Skolverket, [här](#)).

Distinktionen mellan evidensbaserat och evidensinformerat är avgörande. Det handlar alltså om att man som lärare ska försöka hålla sig informerad om forskningens rön om undervisning och lärande. Det är också viktigt att komma ihåg att i utbildningsforskning finns inga enkla bevis för vad som alltid fungerar. Det beror dels på att frågorna är generella, dvs berör många. Därmed minskar precisionen i forskningen. Dels beror det på att det handlar om just människor. Vi är för olika för att generell kunskap om utbildning ska gälla för alla. Detta har också inneburit att forskning om utbildning och lärande ofta varit kvalitativ till sin karaktär och inte genererat ”evidens” i den mer naturvetenskapliga tappningen.

Ett bra riktmärke när man läser vetenskapliga studier om hur man bör arbeta i praktiken är att allt fungerar någonstans men inget fungerar överallt! Man måste som lärare kritisk pröva, reflektera och använda sitt eget omdöme när man följer vetenskapliga råd. Inom

utbildningsvetenskaplig forskning talas det också om *olika grad av evidens*. Idag finns det *mycket stark* evidens för att syntetisk läsinlärning (ljudning) är en bättre metod för nybörjare i läsning än t.ex. analytisk läsinlärning (helordsläsning). Evidensen är stark eftersom det finns hundratals välutformade studier i samma riktning (Elbro & Poulsen 2017, kap 1). Det finns med samma logik *en del* evidens för att betyg i tidiga åldrar inte gynnar svagpresterande elever, särskilt inte pojkar. Evidensen är dock inte stark därför att det bara gjorts ett fåtal studier av detta (t.ex. Klapp, Cliffordson & Gustafsson 2016). Att ha en evidensinformerad undervisning handlar alltså om att bygga på forskning men med ett kritiskt förhållningssätt till forskningen.

Forskningsbaserat arbetssätt

Skolan ska präglas av ett forskningsbaserat arbetssätt. Detta handlar inte bara om det egna professionella arbetet utan ett vetenskapligt arbetssätt är en kollegial process som ytterst handlar om skolutveckling. Att arbeta forskningsbaserat handlar om att integrera både den vetenskapliga grunden, klassiskt framtagen empiri, med beprövad erfarenhet, annan systematiskt framtagen kunskap och evidens (jfr Skolverket [här](#)). Ett forskningsbaserat arbetssätt handlar om att både form och innehåll i skolan ska präglas av ett vetenskapligt förhållningssätt. Detta är något mer än att arbetet i skola ska bygga på vetenskap, det handlar om *hur* man arbetar med forskning i skolan.

Vetenskapligt förhållningssätt

Ett vetenskapligt förhållningssätt handlar om att man oavsett om det handlar om vetenskaplig forskning eller beprövad erfarenhet som ger vägledning för ett visst arbetssätt, själv bedömer relevansen i det man förväntas ta till sig och att man som lärare utgår från de behov som finns. För detta behövs ett *vetenskapligt förhållningssätt*, med vilket avses ”en undersökande kultur där professionen själva diskuterar, kritiskt granskar, använder och utvärderar forskningsresultat utifrån sin erfarenhet och det sammanhang man befinner sig i” (se vidare Skolverket, [här](#)). På så vis blir det möjligt att bygga en utbildning som kontinuerligt lär och förbättrar sig, på alla nivåer, alltifrån huvudmannanivå till klassrum och barngrupp. Det är här vi också kan börja tala om ett forskningsbaserat lärande som ett medel både för att utbilda lärare, men också stärka etablerade lärare, i arbetet mot ett vetenskapligt förhållningssätt i skolan. Vi menar att detta handlar om forskningslitteracitet (att läsa och förstå forskning utifrån dess premisser), metodmedvetenhet (att känna till och kunna använda vetenskapliga metoder i både akademiska och professionella sammanhang) samt att kunna kommunicera med och kring akademiskt och professionellt språk. Detta kallar vi forskningsbaserat lärande, vilket vi strax utvecklar vidare.

Fyra progressionsområden för lärarutbildning vid Örebro universitet

Vi har vid Örebro universitet tagit fram fyra progressionsområden för lärarutbildningen som vi övergripande arbetar mot. Dessa benämns *Den ämneskunnige läraren*, *Den undervisningsskicklige läraren*, *Den ledande läraren* och *Den lärande läraren*. Mellan dessa områden finns det av naturliga skäl ett visst överglapp och ingen lärare är hållbar i längden med mindre än att hen har kompetens inom alla fyra områden. Forskningsbaserat lärande blir en viktig motor för studenternas lärande och utveckling, inte minst inom progressionsområdet *Den lärande läraren*. Texterna som beskriver vardera progressionsområde ska läsas som strävansmål,

alltså något som blivande och utbildade lärare kan sträva mot. Lärarutbildningen ska ge studenterna kunskaper och förmågor så att studenterna efter avslutad utbildning kan påbörja sin lärargärning och fortsätta utvecklas mot läraren som beskrivs i dessa progressionsområden.

Den lärande läraren

Den lärande läraren har ett reflekterande och undersökande förhållningssätt till sin egen undervisning och den pedagogiska verksamheten i stort. Läraren drivs av en vilja att förstå och utveckla undervisning och förutsättningar för lärande. Den lärande läraren har en förmåga att identifiera och prioritera utvecklingsbehov, är öppen för ny kunskap och kan använda denna på konstruktiva sätt för att utveckla undervisningen. Läraren skapar även själv kunskaper genom att systematiskt undersöka, analysera och reflektera över både egna och andras undervisningspraktiker.

Den lärande läraren är medveten om sina styrkor och svagheter och har förmåga att identifiera sitt behov av kompetensutveckling. Läraren ser kontinuerligt lärande, såväl det egna som det kollegiala, som en självklar del i sin yrkespraktik. Den lärande läraren deltar också i kollektivt lärande där medarbetarna lär av varandra och skapar kunskap tillsammans genom att synliggöra sina erfarenheter för varandra och reflektera över utfallet tillsammans.

Vad forskningsbaserat lärande kan vara och innebära

Syftet med forskningsbaserat lärande är att skapa möjligheter för studenterna att använda akademiens redskap såsom att teoretisera, ställa hypoteser, göra observationer, reflektera och dokumentera, under sin utbildning såväl som i sin kommande yrkesroll och därigenom växa i sitt ämneskunnande, ledarskap undervisningskunnande och i sitt eget lärande. Genom att använda, och reflektera över, dessa redskap kan studenterna utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt med hög relevans för den praktik de kommer att vara verksamma i. Med fokus på forskningsbaserat lärande vill vi hjälpa studenterna att utveckla en naturlig koppling mellan arbetet i klassrummet och ett vetenskapligt förhållningssätt. Det handlar om att så långt som möjligt försöka motivera innehåll och genomförande så att studenterna uppfattar att ett vetenskapligt förhållningssätt handlar om ett aktivt lärande och inte bara ett passivt konsumerande av forskning. Genom att studenterna under sin utbildning får prova, och uppleva förtjänsterna av, forskningsbaserade arbetssätt så förbereds de på ett konkret sätt inför skrivandet av de självständiga arbetena. VFU-skolan kan utgöra en viktig arena där studenterna kan prova metoder ute i verksamheten men det kan också skapas goda möjligheter för studenternas forskningsbaserade lärande genom väl genomtänkta läraktiviteter och examinationsuppgifter i utbildningens campusförlagda delar.

Ett forskningsbaserat lärande kan ramas in av tre kompetensområden:

1. **Ta in och kritiskt värdera olika perspektiv:** Studenterna ges möjlighet att utveckla sin forskningslitteracitet genom att bland annat lära sig att kritiskt granska litteratur för att utveckla en förståelse för olika genrer och vetenskaplighet. Vad kännetecknar en välargumenterad text? Hur identifierar man vilka teorier en text är skriven utifrån eller

vilka teorier en text ger uttryck för? Här kan man tänka sig att studenterna även får träna på att själva skriva texter utifrån, och därigenom argumentera för, olika perspektiv. Det kan också handla om att i seminarier diskutera olika perspektiv och erfarenheter tillsammans med kurskamrater.

2. **Upptäcka och förstå:** Studenterna ges möjlighet att samla in data på olika sätt och i olika form. Denna data får de sedan försöka förstå genom systematisk analys utifrån olika ramverk/teorier/perspektiv. Här handlar det i stor utsträckning även om att föra metodologiska argumentationer och resonemang men för att kunna göra detta behöver studenterna få erfarenhet av olika metoder genom praktisk användning och läsning av litteratur.
3. **Kommunicera:** Studenten ges möjlighet att utveckla sin förmåga att dokumentera och sprida sina erfarenheter/reflektioner/analyser/resultat genom att kommunicera i både tal och skrift. Inga resultat har ett värde om de inte kan spridas vidare på ett ändamålsenligt och begripligt sätt. Här handlar det i stor utsträckning om att utveckla en känsla för vad det innebär att skriva texter samt använda andra kommunikationsformer, utifrån olika syften och mottagare. Det kan också handla om att förstå hur hänvisningar och referenser kan stärka en text på ett relevant sätt.

För att få studenterna engagerade i aktiviteter där akademins redskap används så måste de uppleva att detta verkligen är relevant för dem och deras kommande yrkesliv. Att vara tydlig med motiv och ge exempel på situationer där den nyvunna kunskapen kan komma till praktisk användning är därför viktigt. Det är således bra att fundera över hur vi formulerar uppgifter och deras syfte för att förekomma eventuella reaktioner och/eller ointresse.

För att summera menar vi att ett forskningsbaserat lärande innefattar/förutsätter:

- Nyfikenhet
- En vana att observera
- En vilja att experimentera
- Uthållighet och systematik
- Analys och reflektion
- Kollegiala processer genom bland annat kritisk dialog
- Att man dokumenterar för vidare lärande

Hur skapar man då förutsättningar för forskningsbaserat lärande i form av aktiviteter och examinationer i lärarutbildning?

Nedan presenteras några exempel på aktiviteter sorterade efter de tre kompetensområdena. Dessa aktiviteter kopplas till relevans och lärande för studenterna. Observera att texterna nedan bara ska ses som exempel och inte en uttömmande beskrivning av hur forskningsbaserat lärande kan komma till uttryck. Vi utgår ifrån att våra gemensamma diskussioner kommer att utveckla/revidera/vidga hur vi diskuterar om, och skapar förutsättningar för, forskningsbaserat lärande.

Kompetensområde 1, Ta in och kritiskt värdera

Relevans för yrket: Förmågan att läsa, förstå och tolka texter och dess förgivettagande är en viktig förmåga för varje samhällsmedborgare. För en blivande lärare kan det vara extra viktigt då man kommer att ställas inför en mängd olika texter som på olika sätt berör läraryrket, undervisning och lärande. Det kan till exempel vara den ständigt pågående debatten om skolan i debattartiklar och facebookinlägg. Som lärare kommer man även att få möjlighet att ta del av forskningsrön, ofta i populärvetenskaplig form, vilket kräver förmågan att kritiskt granska det skrivna utifrån avsändare/syfte/perspektiv. Därutöver används i hög utsträckning sociala medier för inspiration till den egna undervisningen vilket också kräver ett kritiskt förhållningssätt och förmågan att värdera uttryckta ”sanningar”.

Exempel på aktiviteter: Läsning av texter där man i efterföljande reflektioner berör textens innehåll men framför allt textens ursprung och vetenskapliga grund. Vem har skrivit texten? Med vilket syfte? Ur vilket perspektiv? Med referens till vad?

Lärande: Förståelse för hur teorier/perspektiv/syften påverkar hur ett innehåll presenteras i en text, med andra ord ett kritiskt förhållningssätt till texter av olika karaktär. Insikt om vikten av att förankra egna texter i resultat/referenser för att de ska bli trovärdiga/reliabla.

Kompetensområde 2, Upptäcka och förstå

Relevans för yrket: Att som lärare ta reda på vad elever kan/förstår/tänker är en av de viktigaste delarna av yrket. Detta kommer i hög utsträckning att ske muntligt och ”i stunden”. En utvecklad förståelse för det faktum att ett svar i hög utsträckning beror på hur, och till vem, frågan är ställd är därför essentiell. ”Som man frågar får man svar” är ett välkänt uttryck men det är på riktigt viktigt att på djupet förstå de svårigheter som finns i att faktiskt få de (ärliga!) svar man söker.

Exempel på aktiviteter: Använda intervju/enkät som metod för att ta reda på var lärare/elever/föräldrar/andra tycker/tänker/tror om olika fenomen/aktiviteter/ämnesinnehåll/pedagogiska idéer och/eller kritiskt reflektera kring vad man faktiskt kan få reda på genom en intervju/enkät. När är intervju/enkät en lämplig metod? Hur påverkas resultatet av vem man intervjuar/frågar? När gör man enskilda intervjuer, intervjuer i par eller grupp? Hur ser ett bra urval ut inför en enkät? Vad krävs för att kunna dra slutsatser och få fram resultat? Hur kan vi tänka om bortfall?

Lärande: Förståelse för intervju/enkät som metod, vilka styrkor och svagheter som metoderna bär med sig, samt hur kan de användas i planering, genomförande och utvärdering av undervisning.

Relevans för yrket: För att lärare genom enskilda och kollegiala processer ska kunna utveckla sin undervisning/lärmiljö/skola på ett systematiskt sätt så behöver de utveckla förmågan att observera. Att vid utvärdering av egen undervisning och genom observationer/auskultationer av kolleger kunna identifiera och förklara kritiska aspekter är helt avgörande för vilket lärande/vilken utveckling som kan ske.

Exempel på aktiviteter: Observera en lärmiljö/lärandesituation för en klass/grupp/enskild elev både med och utan ett tydligt ramverk för att identifiera och tolka normer/didaktiska val/kritiska aspekter som påverkar elevernas möjligheter att lära och utvecklas. Genom sådana situationer kan studenten få insikt om vilken betydelse systematiska arbetsätt har för deras egna möjligheter till lärande/utveckling. Vad kan vi upptäcka med ett ramverk/perspektiv som går oss förbi utan detsamma? Vilken betydelse har ramverkets ursprung och uppbyggnad?

Lärande: Förståelse för vilken betydelse ett systematiskt tillvägagångsätt har för vad som kan upptäckas/läras/utvecklas. Förmågan att systematiskt observera och identifiera kritiska aspekter i relation till elevernas möjligheter att lära och utvecklas.

Relevans för yrket: Som verksam lärare måste man förhålla sig till kursplaneskrivningar och läromedel i form av både producerade elevböcker och lärarhandledningar men även annan typ av texter såsom skönlitteratur och andra texter som inte är skapade för undervisning primärt. För att kunna göra detta med ett vetenskapligt förhållningssätt måste man också ha förmågan att granska denna typ av texter med en systematik som skapar goda förutsättningar för en objektiv bedömning.

Exempel på aktiviteter: Analysera olika typer av texter såsom läromedel, skönlitteratur, kursplaneskrivningar, etc. med hjälp av teorier/ramverk/perspektiv och reflektera kring hur innehållet i, och utformningen av, dessa relaterar till elevernas utveckling och lärande. Vilka möjligheter och hinder innebär innehåll och utformning för elevernas lärande? Hur förhåller sig textens budskap till andra ramar för undervisningen?

Lärande: Förståelse för den styrka som kan finnas i att använda ramverk/teorier/perspektiv för att analysera texter avsedda för undervisning och lärande. Förmåga att systematiskt analysera, och därigenom sakligt utvärdera, texter i relation till deras inverkan på undervisning och lärande.

Kompetensområde 3, Kommuniera

Relevans för yrket: Som lärare är det egna skrivandet centralt. I yrkesvardagen ställs olika krav på skrivande: det kan handla om att formulera arbetsuppgifter så tydligt och begripligt som möjligt, att formulera tjänsteanteckningar i känsliga elevärenden eller skriftliga omdömen, att skriva veckobrev som är snabbt överblickbara, att skriva ansökningar till olika finansiärer om medel till undervisningsprojekt, eller att avrapportera ett utvecklingsprojekt till huvudmannen. Detta ställer höga krav på skriftspråklig säkerhet och förmåga till omdöme, samt på bredden i den skriftspråkliga repertoaren.

Exempel på aktiviteter: Övningsdriven skrivundervisning är ett centralt moment för stötta utvecklingen inom detta område. Det handlar alltså om att studenterna aktiveras i text- och skrivövningar av olika slag. Ett sådant exempel är att låta studenterna läsa, diskutera och ibland bedöma modelltexter (exempelvis tidigare studentuppsatser). Här blir det givetvis viktigt att diskussionen riktas mot texters form på flera nivåer (allt från språkriktighet och referenshantering till hur stycken och texthelheter hänger samman) men framför allt vad skribenten ska uppnå med sin text (syfte, funktion), och mot *varför* vissa textformer kan vara mer funktionella än andra i olika skrivsammanhang. Ett annat exempel är att låta studenterna skriftligt sammanfatta en kortare artikel samtidigt som en av lärarna gör detsamma, vilket följs upp av en diskussion av själva processen och produkten i form av texterna.

Lärande: Skrivandet bedöms som en omdömesgrundad färdighet i utbildningen, och konkretiseras i uppgifter inom huvudsakligen två domäner: akademiskt skrivande och professionellt skrivande. Studenterna ska utveckla förmågan att skriva olika sorters texter för typiska kommunikativa syften inom respektive domän, liksom texter som ligger i gränslandet mellan domänerna. Lärandet består alltså i att utveckla en bred repertoar av retoriska, textuella och språkliga strategier och redskap för situationsanpassad kommunikation. Metallärandet detta kan medföra ser vi emellertid som nog så viktig: Att utveckla en identitet som skrivande person. Förståelse för text som resultat av en skapandeprocess och en mängd val på olika nivåer. Förståelse för hur språk varierar med syfte och mottagare, och förmåga att bedöma skrivsituationer och att anpassa sin egen språkanvändning utifrån dessa. Förståelse för skrivandets etiska dimensioner - såväl vid akademiskt som professionellt skrivande. Insikter om likheter och skillnader mellan akademiskt och professionella skrivande och hur kunskaper och färdigheter inom den ena domänen är överförbara till den andra. Förståelse för skriftens särskilda potential att föra utvecklade resonemang och argument.

Progressionsmatris för forskningsbaserat lärande

Utifrån ovan beskrivna kompetenområden har en progressionsmatris skapats för att konkretisera vad det är man kan/gör i olika stadier av sitt forskningsbaserade lärande, se separat dokument *Progressionsmatris Forskningsbaserat lärande*. Matrisen är i första hand framskriven för lärarutbildning och men kan även vara användbar i andra utbildningar. Lärosätets olika lärarprogram kan använda matrisen som utgångspunkt för kursutveckling för att både skapa möjligheter till forskningsbaserat lärande och en progression inom detsamma. I matrisen används benämningarna *Identifiera och definiera*, *Använda och undersöka*, *Analysera och problematisera*, *Förklara och värdera* samt *Skapa och utveckla* för att rama in progressionen. Även om dessa kunskapsprocesser delvis är simultana ser vi också att en utveckling sker över tid från att Identifiera och definiera till Skapa och utveckla.

Referenser

Biesta, G. (2011). *God utbildning i mätningens tidevarv*. Stockholm: Liber.

Elbro, C., & Poulsen, M. (2016). *Utvärdera din undervisning: värdera och förstå statistik och evidens*. Stockholm: Natur & kultur.

Klapp, A., Cliffordson, C., & Gustafsson, J. E. (2016). The effect of being graded on later achievement: evidence from 13-year olds in Swedish compulsory school. *Educational Psychology*, 36(10), 1771-1789.

Persson, J. (2017). *Är VBE i skolan samma sak som VBE i hälso-och sjukvård? Vetenskap och beprövad erfarenhet*. Stockholm: Skolforskningsinstitutet.

Serder, M. (2017). Om risken med evidens som särskilt utvalda sanningar.)
<https://kfsk.se/foublogg/skola/298/>